

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

160. An foemina, quæ contraxit matrimonium cum ciro improportionato,
vel aliquantulum debili, vt facilius pateat aditus, teneatur pati incisionem,
si commodè potest? Et an in tali casu tali ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

matr. q. 53. art. 1. dub. 1. concl. 2. quod cum Scoto asserit, nullam in hoc casu intervenire culpam, & hæc omnia à fortiori etiam procederent contra Cucchum lib. 5. insit. tit. 12. n. 20. Ledesinam in 2. part. 4. qu. 55. art. 2. & alios, quando quis absque villo voto eo animo matrimonium contraheret. Sed contraria sententia, ut dixi, est probabilior.

RESOL. CLX.

An femina, quæ contraxit matrimonium cum viro improporcionado, vel aliquantulum debili, ut facilius pateat aditus, teneatur pati incisionem, si commode potest?

Et an in tali casu tale impedimentum censendum sit perpetuum, & matrimonium declarandum nullum?
Ex p. 3. tit. 4. Ref. 200. alias 201.

Sup. hoc late in Ref. seq. & in alia eius annot.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docent communiter Doctores, & inter illos Sanchez de *matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 93. n. 32.* quia cum verum sit matrimonium, ius sui corporis transtulit in virum. Ergo si commode potest sine magno incommodo aptam se reddere viro, teneatur. Et ita hanc sententiam nouissime docet Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 14. diff. 18. n. 16.* præter Doctores veteres, inter quos est D. Thomas in *4. dist. 44. q. 1. art. 2. ad 5.*

2. Sed ego contrariam sententiam probabilem esse puto, quam docet Basilius Pontius de *matrim. lib. 7. cap. 62. num. 2.* qui pro hac sententia validas rationes adducit, præter auctoritatem Durandi, Paludani, & Gabrielis. Et ita Salmantica die 3. Aprilis, anno 1570. consultum respondisse testatur M. Luyfium Legionensem in causa matrimonij D. Francisci de Fonseca, & D. Ioannæ de Azeuedo.

3. Igitur in tali casu tale impedimentum censendum est perpetuum, & matrimonium declarandum nullum: nec femina tenetur huiusmodi remedia pati, sed à coniugij onere libera est, ut alteri nubat. Ad argumentum verò, quod adducit Sanchez, respondetur, feminam pro contractum matrimonij ius suum tradere viro apto, non inepto, atque in non aptum nullum transferri ius. Ergo &c.

RESOL. CLXI.

An femina, quæ contraxit matrimonium cum viro improporcionado, vel debili, ut facilius pateat aditus, teneatur pati incisionem, si commode potest?

Et distinguitur hac difficultas, quando defectus non provenit ex muliere, sed ex viro, & si ex muliere provenit, deciditur, quid est faciendum.

Et pro praxi queritur, an si vir trium annorum congressu, atque conatu claustra tamen femina non violauit, an inquam in tali casu matrimonium sit dissoluedum? Ex part. 3. addit. Ref. 3.

§. 1. **I**n part. 3. mearum resolutionum, tractat. 4. *Resol. 201.* opinio negatiua Baslij Pontij lib. 7. Ref. antecedens, & in Ref. seq. ex rationibus quas ipse adducit, & in fortioribus terminis hanc sententiam in causa matrimonij Illustrissimorum D. Francisci de Fonseca, & D. Ioan. de Azeuedo testatur consuluisse virum illum magnum Aloysium Legionensem Salmantica die 3. Aprilis anno 1570.

2. Sed aduersus illum nouissime, me etiam citato, insurgit Megalius in *promptuar. Theolog. tom. 1. ver. corruptio virginis, num. 5.* asserens hanc senten-

tiam esse contra sacros Canones, nimirum contra *cap. ex literis, & cap. fraternitati de frigidis & masculis, num. 2.* & Gabrielelem, & plurimum doctores hæc sententiam docere.

2. His tamen non obstantibus adhuc puto opinionem quam docui probabilissimam esse, pro cuius explanatione duæ sunt discutiendæ difficultates. Prima, an in tali casu mulier teneatur adhibere incisionem, si non adhibere periculum. Secunda, an sit dissoluedum matrimonium. Et quoad primam difficultatem affirmatiuè respondet Megalius *ubi supra*, sed ego puto dissoluedum esse. Nam aut defectus naturalis est in muliere ob extraordinariam accidentem, aut mulier nullam parit ægritudinem, seu defectum; per illam non stat, quo minus reddat obitum viro suo, sed defectus procedit ex illo, qui necesse habet (ignoscant quæso pudice aures) nimis improporcionado, vel non ita firmiter erigit.

3. Hoc supposito, dico quod in primo casu si incisio non sit inductua mortis, vel infirmitatis grauis, & periculosa, non solum potest, sed tenetur mulier illam pati, quia defectus procedit ex seipso, & in eas angustias mulier sua culpa se coniecit, debuisse enim sibi prospicere ante nuptias. Verum in secundo casu, quando defectus non procedit ex muliere, sed ex viro, ut est in casu de quo loquimur, tunc puto feminam non teneri ad incisionem tolerandam, etiam si modo facili efficiatur, hoc est, si vitæ periculum non adducat, puta cautio, vel apertura sigilli. Et hanc sententiam non solum tenet Pontius, & Ledesina de *matrim. quæst. 4. art. 1. circa fin.* ab ipso Sanchez citatus, sed etiam nouissime illam docet Gaspar Hurtado insignis Theologus Societatis Iesv, tract. de *matrim. disp. 12. diff. 8. num. 25.* quia, ait, *femina nullum est defectum, ut reddat, sed tantum viro; ergo ipsi tantum, & non femina incumbit vis remedio, quo defectus ipsius suppleatur: femina verò sufficere debuit ante nuptias, præsertim quod feminam præcipue virginitatis artificio corrumpi horreat quodammodo natura, & honestas ipsa difficilè patitur.* Ita Hurtado ino citato. Igitur femina, in casu de quo loquimur, nullam tenetur adhibere incisionem, etiam si medicis sine periculo illam aptam redderent, ut vir cum ipsa colorem consummare possit. Et hanc sententiam probabilissimam esse minime dubito, quidquid in contrarium asserat Megalius, & Sanchez, quibus ego addo Petrum Ochagauiam de *sacram. tract. 3. de impedim. matrim. q. 69. n. 16.*

4. Quoad secundam verò difficultatem, an si vir trium annorum congressu, atque conatu, claustra tamen non violauit, an, inquam, in tali casu matrimonium sit dissoluedum? & probabiliter affirmatiuè respondeo. Vnde notandum est cum Pontio, in contractu matrimonij celebrati in ordine ad copulam esse traditionem corporis apti in vltimam, etiam pro corpore apto. Tradit itaque femina corpus aptum, ut vtatur eo etiam vitæ se aptus, non verò se tradit inepto, cum sit contractus rei pro re æqualis æstimationis, non esse aliud, quam ut vir aptus tradatur, non esse aliud, quam ut vir ineptus vtatur apto corpore. Si ergo ineptus fuerit ad corporis vsum, quod de se aptum est illi in vltimam traditur, nullum habet ius in matrimonio vitæ in corpus femine. Qui ergo impotens est ad virginitatem agnoscendam, cum reuera ille sit ineptus, nisi incidatur, nullum ius habet ad vsum, quia cum hoc ius solum conferri debeat ex vi contractus non confertur contractus validus, nisi subintellecta conditione mutua aptitudinis. Hæc Pontius.

§. Nec